

Nr 95

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt, m. m.; given Stockholms slott den 21 april 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås — samtidigt som en utredning tillsatts för en samlad översyn av skattelagstiftningen — en provisorisk omläggning av den statliga inkomstskatteskalen innebärande skattelättnader på sammanlagt 2,4 miljarder kr. för inkomsttagare i alla inkomstlagen upp till 100 000 kr. Den största procentuella skattelättnaden sker för årsinkomster upp till 25 000 kr. I absoluta belopp är skattelättnaden störst vid inkomster mellan 35 000 och 70 000 kr., där den uppgår till 900 kr. om året.

Barnbidragen höjs med 120 kr. om året. En häremot svarande justering av studiebidragen föreslås samtidigt.

Dessa åtgärder avses skola finansieras genom höjning av mervärdeskatten och de särskilda skatterna på cigaretter, sprit, vin, öl och motorbränslen samt genom skatt på spel enligt förslag som kommer att läggas fram senare.

I fråga om mervärdeskatten föreslås att höjningen genomförs tillsammans med en omläggning av beskattningsvärdet från värde inklusive skatt till värde exklusive skatt. Skatten föreslås höjd från nuvarande 17,65 % till 20 %. I övriga delar innebär förslaget skattehöjningar för bl. a. cigaretter med 2 öre per styck, för sprit med ca 2 kr. per helbutelj, för vin med inmot 1 kr. per helbutelj, för pilsner, mellanöl och starköl med 15, 20 resp. 50 öre per liter, för bensin med 10 öre per liter och för motorbrännolja med 8 öre per liter. Sammantaget beräknas skattehöjningarna ge 2 855 milj. kr., varav 2 400 milj. kr. beräknas åtgå för att kompensera den sänkta statsskatten, 215 milj. kr. för höjda

barnbidrag, 200 milj. kr. för automatisk höjning av folkpensioner och 40 milj. kr. för automatiskt höjda studiemedel och bidragsförskott samt för höjning av studiebidrag.

I propositionen redovisas dessutom en preliminär överenskommelse mellan regeringen samt representanter för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet innebärande att förbunden utfärdar rekommendationer till kommunerna och landstingen att under tvåårsperioden 1973—74 avstå från att höja kommunalskatt resp. landstingsskatt. Endast i absolut tvingande fall kan en höjd utdebitering godtas. Denna bör i så fall begränsas till 1 kr. för den sammanlagda utdebiteringen under hela tvåårsperioden.

Den föreslagna reformen avses träda i kraft den 1 januari 1973.

1 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt skall ha nedan angivna lydelse.

10 §

Nuvarande lydelse

1 m o m.¹ Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 15 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger

15 000 men icke 20 000 kr.:	1 500 kr.	för 15 000 kr.	och 16 % av återstoden;
20 000 " " 30 000 " :	2 300 " "	20 000 " "	22 % " "
30 000 " " 52 500 " :	4 500 " "	30 000 " "	28 % " "
52 500 " " 70 000 " :	10 800 " "	52 500 " "	38 % " "
70 000 " " 100 000 " :	17 450 " "	70 000 " "	44 % " "
100 000 " " 150 000 " :	30 650 " "	100 000 " "	49 % " "
150 000 kr.	55 150 " "	150 000 " "	54 % " "

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 54 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse avses i denna förordning stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

Föreslagen lydelse

1 m o m. Statlig inkomstskatt utgår för fysiska personer, oskifta dödsbon och familjestiftelser med viss i särskild ordning bestämd procent av nedan angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 15 000 kronor: 7 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger

15 000 men icke 20 000 kr.:	1 050 kr.	för 15 000 kr.	och 13 % av återstoden;
20 000 " " 30 000 " :	1 700 " "	20 000 " "	19 % " "
30 000 " " 52 500 " :	3 600 " "	30 000 " "	28 % " "
52 500 " " 70 000 " :	9 900 " "	52 500 " "	38 % " "
70 000 " " 100 000 " :	16 550 " "	70 000 " "	47 % " "
100 000 " " 150 000 " :	30 650 " "	100 000 " "	49 % " "
150 000 kr.	55 150 " "	150 000 " "	54 % " "

¹ Senaste lydelse 1970: 163.

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 54 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse avses i denna förordning stiftelse, som enligt de för densamma gällande stadgar har till huvudsakligt ändamål att tillgodose viss familjs, vissa familjers eller bestämda personers ekonomiska intressen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1973. Äldre bestämmelser gäller dock vid 1973 och tidigare års taxering och vid eftertaxering för år 1973 eller tidigare år.

2 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1968: 430) om mervärdesskatt

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1968: 430) om mervärdesskatt¹,

dels att 13, 14 och 59 §§ samt anvisningarna till 14 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att anvisningarna till 59 §² skall upphöra att gälla.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §³

Skatten utgår med 15 procent av beskattningsvärdet.

Skatten utgår med 20 procent av beskattningsvärdet.

14 §

Beskattningsvärdet utgör

1) vid omsättning av byggnad eller monteringsfärdigt hus samt vid servering eller rumsuthyrning 60 procent av vederlaget *inräknat* skatt och, vid uttag, 60 procent av saluvärdet *inräknat* skatt,

2) vid annan omsättning vederlaget *inräknat* skatt och, vid uttag, saluvärdet *inräknat* skatt.

Bestämmelserna i första stycket 1 gäller även beträffande byggnads- eller anläggningsentreprenad och annan tjänst som avser fastighet. För tjänst som avser yttre vatten- eller avloppsledning, väg, gata, bro, spåranläggning, flygfält,

Beskattningsvärdet utgör

1) vid omsättning av byggnad eller monteringsfärdigt hus samt vid servering eller rumsuthyrning 55 procent av vederlaget *exklusive* skatt och, vid uttag, 55 procent av saluvärdet *exklusive* skatt,

2) vid annan omsättning vederlaget *exklusive* skatt och, vid uttag, saluvärdet *exklusive* skatt.

Bestämmelserna i första stycket 1 gäller även beträffande byggnads- eller anläggningsentreprenad och annan tjänst som avser fastighet. För tjänst som avser yttre vatten- eller avloppsledning, väg, gata, bro, spåranläggning,

¹ Förordningen omtryckt 1969: 237.

² Senaste lydelse 1970: 166.

³ Senaste lydelse 1970: 166.

Nuvarande lydelse

hamn, kanal eller annan farled och för tjänst enligt 10 § 5 är dock procenttalet endast 20.

(Se vidare anvisningarna.)

Föreslagen lydelse

flygfält, hamn, kanal eller annan farled och för tjänst enligt 10 § 5 är dock procenttalet endast 17.

(Se vidare anvisningarna.)

59 §⁴

Mervärdeskatt utgår med 15 procent av beskattningsvärdet. För monteringsfärdigt hus utgår dock skatten med 9 procent av beskattningsvärdet.

Beskattningsvärdet är lika med varans värde, beräknat enligt 3 § tulltaxeringsförordningen *den 13 maj 1960 (nr 391)*, med tillägg av tull samt annan statlig avgift eller skatt, *mervärdeskatten inbegripen*.

Vid bestämmande av beskattningsvärdet iakttages att

i fall som avses i 6 § 2 mom. tulltaxeringsförordningen beskattningsvärdet är lika med det belopp som betingats för reparation med tillägg som i andra stycket sägs,

i fall som avses i 6 § 3 och 4 mom. tulltaxeringsförordningen avdrag får medges för vad som i annan ordning belagts med mervärdeskatt,

i fall som avses i 6 § 5 mom. tulltaxeringsförordningen avdrag får medges för värdet av svenskt konstruktionsarbete eller annan liknande prestation.

(Se vidare anvisningarna.)

till 14 §⁵

I beskattningsvärdet ingår i förekommande fall *även* annan statlig skatt eller avgift än mervärdeskatt.

Med vederlag avses vid omsättning mot kontant betalning den erhållna likviden minskad med rabatt som direkt avgår från likviden och vid annan omsättning det pris som överenskommits vid avtalets ingående enligt då utfärdad faktura eller annan handling. I vederlaget skall inräknas avbetalningstillägg, finansieringstillägg, ränta och annat pristillägg som skall erläggas av köparen enligt avtalet. Utställes i samband med avtalet växel eller annat skuldebrev för betalningen, utgöres det avtalade priset av belopp enligt sådan handling med tillägg av kontant likvid som därutöver erlagts. Detta gäller även om lägre pris anges i faktura eller liknande handling.

Vid beräkning av beskattningsvärde eller skattepliktig omsättning får avdrag icke göras för s. k. villkorlig rabatt som utgår vid betalning inom viss tid. Ej heller får avdrag göras för diskonto vid diskontering av kundväxel.

Vid omsättning som innebär att ny eller renoverad bilmotor lämnas till bestämt pris mot att en renoveringsbar bilmotor av samma slag tages

I beskattningsvärdet ingår i förekommande fall annan statlig skatt eller avgift än mervärdeskatt.

⁴ Senaste lydelse 1970: 166.

⁵ Senaste lydelse 1970: 183.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

i byte utan särskild värdering, skall i beskattningsvärdet icke inräknas något värde för den inbytta motorn. Vad nu sagts gäller även vid annan jämförlig omsättning.

Varas saluvärde bestäms enligt ortens pris enligt samma grunder som föreskrives i kommunalskattelagen.

Vid sådan försäljning av vara i förening med varans inmontering i fastighet som ej utgör byggnads- eller anläggningsentreprenad och ej ingår såsom ett led i sådan entreprenad, exempelvis försäljning i förening med inmontering av enbart spis eller kylskåp, utgöres beskattningsvärdet av hela vederlaget. Uttages särskild ersättning för inmonteringen, bestäms beskattningsvärdet för denna del av vederlaget enligt vad som gäller för tjänst som avser fastighet.

Vid skattepliktig omsättning av inventarium eller annan tillgång som tillhör verksamhet utgöres beskattningsvärdet alltid av vederlaget eller saluvärdet eller, i fråga om monteringsfärdigt hus, 60 procent av vederlaget eller saluvärdet.

Vid skattepliktig omsättning av inventarium eller annan tillgång som tillhör verksamhet utgöres beskattningsvärdet alltid av vederlaget eller saluvärdet eller, i fråga om monteringsfärdigt hus, 55 procent av vederlaget eller saluvärdet.

Utgår gemensamt vederlag för såväl skattepliktig som icke skattepliktig omsättning bestäms beskattningsvärdet genom uppdelning av vederlaget efter skälig grund.

Vid omsättning av byggnad anses särskild ersättning för tjänst som avses i 10 § 5 som vederlag för sådan tjänst.

Vid försäljning av byggnad och mark bestäms det på byggnaden belöpande vederlaget till skillnaden mellan hela vederlaget minskat med särskild ersättning för tjänst som avses i 10 § 5 och saluvärdet av marken vid försäljningstillfället. Ingår i saluvärdet av marken värde som enligt anvisningarna till 9 § skall anses som omsättning av skattepliktig tjänst, bestäms beskattningsvärdet härför enligt 14 § andra stycket. Motsvarande gäller vid annan omsättning av byggnad eller mark som utgör lagertillgång i byggnadsrörelse. Uttages del av byggnad bestäms beskattningsvärdet till skälig del av beräknat saluvärde för hela byggnaden. Vad nu sagts gäller även i fråga om sådant värde som avses i anvisningarna till 9 §, när mark uttages för att delvis användas för annat ändamål än för stadigvarande bruk i byggnadsrörelsen.

Med monteringsfärdigt hus förstås hus avsett för stadigvarande bruk, som för uppförande på fast grund levereras antingen i form av färdigställda byggnadselement, innefattande fullständig sats av bjälklags-, vägg- och takkonstruktioner med tillhörande beklädnads- och isoleringsmateriel samt byggnadssnickerier, eller på motsvarande sätt färdigmonterat.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1973.

3 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1961: 394) om tobaksskatt

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen (1961: 394) om tobaksskatt skall ha nedan angivna lydelse.

2 §¹ För tobaksvara utgår skatten med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

Varuslag	Vikt för 1 st. gram	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer och cigariller			
grupp I	t. o. m. 1,7	12,0	
" II	över 1,7 t. o. m. 3,0	15,7	
" III	" 3,0 " 5,0	18,6	
" IV	" 5,0	26,0	
Cigarretter			
grupp I	t. o. m. 0,85	13,9	
" II	över 0,85 t. o. m. 1,20	18,9	
" III	" 1,20 " 1,55	23,4	
" IV	" 1,55 " 1,90	27,4	
" V	" 1,90	31,4	
Röktobak		—	64: —
Tuggtobak		—	21: 60
Snus		—	9: 10

För cigarrettpapper och cigarretthylsor utgår skatten med 5 öre för varje påbörjad längd av 100 millimeter av ett blad eller en hylsa för framställning av en cigarrett.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1973.

4 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1960: 253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker

Härigenom förordnas, att 7 § förordningen (1960: 253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

För lagrat lättöl, öl, starköl och läskedrycker skall, där ej annat följer av 8 §, skatt erläggas av tillverkare eller, vid införsel till landet, den som i tullhänseende är att anse som varuhavare. Skatten utgår för liter med tolv öre för lagrat lättöl,

För lagrat lättöl, öl, starköl och läskedrycker skall, där ej annat följer av 8 §, skatt erläggas av tillverkare eller, vid införsel till landet, den som i tullhänseende är att anse som varuhavare. Skatten utgår för liter med tolv öre för lagrat lättöl,

¹ Senaste lydelse 1970: 5.

² Senaste lydelse 1971: 249.

Nuvarande lydelse

sextio öre för öl av typ A,
en krona *trettio* öre för öl av
typ B,
två kronor för starköl, och

trettio tre öre för läskedrycker.

Skattskyldigheten inträder för vara, som tillverkas inom landet, då varan utlämnas från tillverkningsstället eller, såvitt angår öl eller starköl, där förtäres samt för vara, som införes till landet, när införseln sker.

Föreslagen lydelse

sjuttiofem öre för öl av typ A,
en krona *femtio* öre för öl av
typ B,

två kronor *femtio öre* för starköl, och

trettio tre öre för läskedrycker.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1973.

5 Förslag till**Förordning om ändring i förordningen (1957: 209) om skatt på sprit och vin**

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom. förordningen (1957: 209) om skatt på sprit och vin skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

1 m o m.¹ Skatten upptages vid detaljhandelsbolagets inköp av sprit och vin och utgår, där ej annat i 2 mom. stadgas,

a) för sprit dels med en grundavgift för liter motsvarande 42 öre för varje hel volymprocent alkohol dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 4 kronor 40 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 92 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

a) för sprit dels med en grundavgift för liter motsvarande 45 öre för varje hel volymprocent alkohol dels med en procentavgift motsvarande 50 procent av utminuteringspriset; samt

b) för vin dels med en grundavgift, såvitt avser vin med en alkoholhalt överstigande 14 volymprocent (starkvin), av 5 kronor 20 öre för liter och, såvitt avser annat vin (lättvin), av 1 krona 60 öre för liter dels med en procentavgift motsvarande 36 procent av utminuteringspriset.

Utminuteringspriset utgöres av det belopp, som, skatten inberäknad, betingas vid varornas utminuterung.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1973.

¹ Senaste lydelse 1970: 570.

6 Förslag till

Förordning om ändring i förordningen (1966: 21) om särskild skatt på motorbränslen

Härigenom förordnas, att 2 § förordningen (1966: 21) om särskild skatt på motorbränslen skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 §¹

Skatten utgår för bensin med femton, för brännolja med tretton och för gasol med tolv öre för liter.

Skatten utgår för bensin med tjugofem, för brännolja med tju-goett och för gasol med tjugo öre för liter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1973.

7 Förslag till

Förordning om ändring i tulltaxan (1971: 920)

Härigenom förordnas, att *Anm.* efter tulltaxenr 22.10 och 24.02 tulltaxan (1971: 920) skall ha nedan angivna lydelse.

22 kap. Drycker, sprit och ättika

Anm. För spritdrycker eller viner, vilka införes i den ordning som anges i 12 § 4 mom. c) rusdrycksförsäljningsförordningen (1954: 521), utgår, om tullfrihet ej åtnjutes, tull med följande belopp, räknat för helbutelj om 75 centiliter:

Cognac	57: —
Armagnac, brandy, eau-de-vie och whisky.....	48: —
Andra spritdrycker, ej hänförliga till tulltaxenr 22.08	42: —

Vin:

musserande:	
champagne	26: —
annat	17: —
andra slag med en alkoholhalt:	
överstigande 14 volymprocent	17: —
ej överstigande 14 volymprocent	8: —

För spritdrycker eller viner, vilka införes i den ordning som anges i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen, utgår tull med av partihandelsbolaget för rusdrycker fastställt belopp, motsvarande:

1. tull enligt vad i 22 kap. sägs;
2. omsättningsskatt enligt 2 § 1 mom. förordningen (1957: 209) om skatt på sprit och vin; samt
3. mervärdesskatt enligt förordningen (1968:430) om sådan skatt.

För starköl som införes enligt första och andra styckena utgår tull med 4 kronor för liter.

¹ Senaste lydelse 1970: 572.

24 kap. Tobak

Ann. För tobaksvaror, vilka införes i den ordning som avses i 1 § andra stycket förordningen (1961: 394) om tobaksskatt eller i förordningen (1966: 394) om rätt för resande m. fl. att införa varor tull- och skattefritt, utgår, om tullfrihet ej åtnjutes, tull med följande belopp:

Varuslag	Vikt för 1 st. gram	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer och cigariller	högst 3	20	
	mer än 3	40	
Cigarretter	högst 0,85	16	
	över 0,85 t. o. m. 1,20	22	
	” 1,20	30	
Andra slag av färdiga tobaksvaror			78: —

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1973.

8 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag

Härigenom förordnas, att 1 § lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 1 200 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

För barn, som är svensk medborgare och bosatt i riket, skall av allmänna medel såsom bidrag till barnets uppehälle och uppfostran utgå allmänt barnbidrag med 1 320 kronor om året i enlighet med vad nedan närmare stadgas.

Allmänt barnbidrag skall utgå jämväl för här i riket bosatt barn, som icke är svensk medborgare, såframt barnet fostras av någon som är bosatt och mantalsskriven i riket eller ock barnet eller endera av dess föräldrar sedan minst sex månader vistas i riket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973.

¹ Senaste lydelse 1970: 146.

9 Förslag till**Lag om ändring i förordningen (1964: 400) om förlängt barnbidrag**

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen (1964: 400) om förlängt barnbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*1 §¹

Barn, som deltagit i undervisningen i grundskola eller motsvarande undervisning i skola som avses i 33 eller 34 § skollagen, äger, från och med kvartalet efter det under vilket barnet fyllt sexton år, rätt till studiehjälp i form av förlängt barnbidrag med *ett-hundra* kronor i månaden.

Barn, som deltagit i undervisningen i grundskola eller motsvarande undervisning i skola som avses i 33 eller 34 § skollagen, äger, från och med kvartalet efter det under vilket barnet fyllt sexton år, rätt till studiehjälp i form av förlängt barnbidrag med *ett-hundratio* kronor i månaden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973.

10 Förslag till**Lag om ändring i studiehjälpsreglementet (1964: 402)**

Härigenom förordnas, att 9 § studiehjälpsreglementet (1964: 402)² skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 §

Studiebidrag utgår med *cithundra* kronor i månaden.

Studiebidrag utgår med *ett-hundratio* kronor i månaden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973.

¹ Senaste lydelse 1970: 270.

² Reglementet omtryckt 1970: 267.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:st Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 21 april 1972.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, BENGTS-SON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *sänkning av den statliga inkomstkatten, m. m.* och anför.

De senaste reformerna på statsbeskattningens område har åsyftat att dels lindra beskattningen för de lägre inkomstagarna, dels justera den progressiva statsskatteskalen med hänsyn till den förändring av beskattningen som automatiskt inträder på grund av pris- och lönehöjningar. De senaste åren har präglats av förhållandevis starka pris- och lönehöjningar samt kommunala skattehöjningar varför en justering av den statliga skatteskalen redan nu, två år efter 1970 års skattereform, är nödvändig.

Genom beslut av riksdagen hösten 1971 (FiU 1971: 47, rskr 1971: 293) begärdes att regeringen skulle tillsätta en parlamentarisk utredning för en mera vittgående översyn av skattesystemet. Direktiven för detta utredningsarbete föreligger nu och offentliggörs samtidigt med att denna proposition om en provisorisk skattereform nu läggs fram.

Utredningen har enligt direktiven fått sig förelagt ett mycket omfattande arbete. Det blir frågan om att konstruera ett skattesystem, som på ett tillfredsställande sätt beaktar skattebördornas rättvisa fördelning, avvägningen mellan direkt och indirekt skatt samt graden av progressivitet i statsbeskattningen. Härtill skall utredningen pröva de marginal-effekter som uppstår vid stigande inkomster, när skatteprogressiviteten kombineras med avtrappningen av de inkomstprövade sociala bidragen. Ett nytt skattesystem skall med hänsyn till det statsfinansiella perspektivet ge oförändrade skatteinkomster, eftersom de åtaganden som staten har att svara för inte gör det sannolikt att det totala skatteuttaget skall kunna minska inom överblickbar framtid.

Utredningens arbetsuppgifter och det förhållandet att det i utredningen kommer att finnas representanter för olika uppfattningar om hur ett lämpligt skattesystem skall konstrueras innebär med all sannolikhet att utredningsarbetet blir både komplicerat och tidskrävande.

Pris- och löneutvecklingen under senare år gör emellertid, som jag tidigare nämnt, ett omedelbart skattepolitiskt ingripande nödvändigt.

Detta bör ske genom en begränsad justering av statsskatteskalen. Förslaget bör ses som en provisorisk åtgärd i avvaktan på utredningens resultat.

En förutsättning för det nu aktuella skatteförslaget är att finanspolitiken inte försvagas. I den kompletteringsproposition som inom kort kommer att framläggas för riksdagen redovisas en större tillförsikt i fråga om en förväntad konjunkturuppgång än den bedömning som gjordes i finansplanen. Med hänsyn till den underbalansering av statsbudgeten som nu förutses för nästa budgetår kan en skattereform försvaras endast om den är finanspolitiskt neutral till sin funktion. En försvagning av finanspolitiken skulle nödvändiggöra en inte acceptabel ränte- och kreditpolitik. Ett avgörande skäl är vidare att staten inte genom ökad upplåning försvårar de kommunala anspråken på kapitalmarknaden, som förutsätts i den preliminära överenskommelse mellan regeringen och representanter för kommunförbunden som redovisas i det följande.

Jag föreslår en omläggning av den statliga inkomstskatteskalen innebärande skattelättnader för alla inkomsttagare upp till en årsinkomst av ca 100 000 kr. Skattereformen innebär den största reduktionen i procent för årsinkomster upp till 25 000 kr. och i absoluta belopp för dem som har årsinkomster mellan 35 000 och 70 000 kr. Vid högre årsinkomster blir skattesänkningen mindre och försvinner helt vid en årsinkomst av 100 000 kr. Skattesänkningen uppgår i inkomstskiktet 35 000—70 000 kr. till 900 kr. per år, ett belopp som i dessa inkomstlägen med nu utgående marginalskatt kan likställas med en mer än dubbelt så stor inkomsthöjning.

Skatteförslaget innebär en reduktion av statsskatteskalen och därmed marginalskatten med 3 procentenheter upp till årsinkomster på ca 35 000 kr. De effekter som åsyftats med 1970 års skattereform för dessa inkomsttagargrupper kan därmed anses återvunna. Sänkningen med 3 procentenheter motsvarar tämligen väl den kommunala skattehöjning som ägt rum under tvåårsperioden 1971—72. Den föreslagna sänkningen av den statliga inkomstskatten medför ett skattebortfall på 2,4 miljarder kr. Detta skattebortfall föreslås bli kompenserat genom höjning av den indirekta beskattningen. Skattereformen får således karaktär av en omläggning med sikte på att lindra den direkta statsskatten. En höjning av den indirekta beskattningen slår igenom på priserna och aktualiserar därigenom vissa av sociala skäl betingade kompensationer. Folkpensioner, bidragsförskott och studiemedel räknas upp automatiskt enligt redan gällande bestämmelser. Efter samråd med föredragande statsråd i social- resp. utbildningsdepartementen föreslår jag att allmänna barnbidrag och studiebidrag höjs i motsvarande grad för att behålla sina realvärden. Höjningen av barnbidraget bör bestämmas till 120 kr. per år. En häremot svarande justering av studiebidragen föreslås. Den

förutsedda priseffekten genom höjningen av den indirekta beskattningen höjer basbeloppet med åtföljande justering av folkpensionen, bidragsförskott och studiemedlen.

Finansieringen av reformen bör ske genom höjning av mervärdeskatten och skatterna på cigaretter, sprit, vin, maltdrycker och motorbränslen samt genom skatt på spel enligt förslag som jag avser anmäla senare på grundval av ett betänkande (Ds Fi 1972: 2), som nyligen lämnats av punktskatteutredningen.

Mervärdeskatten utgör f. n. 15 % av beskattningsvärdet. Detta värde utgörs normalt av priset inkl. skattens belopp. Skattesatsen 15 % motsvarar 17,65 % av priset exkl. skatt. I vissa fall utgår skatten enligt gällande skattesats på reducerade beskattningsvärden. Sålunda gäller i fråga om monteringsfärdiga hus, byggnadsentreprenader, servering och rumsuthyrning att skatten beräknas på 60 % av vederlaget inkl. skatt. För gatuarbeten och andra liknande entreprenadarbeten m. m. beräknas skatten på endast 20 % av vederlaget inkl. skatt. Dessa reduceringsregler innebär vid nuvarande skattesats 15 % en effektiv skattebelastning av 9 % resp. 3 %. Räknat på pris före skatt motsvarar dessa ett skattepålägg av 9,89 % resp. 3,09 %.

Vid den nu nödvändiga höjningen av mervärdeskatten förordar jag, att beskattningsvärdet ändras från värde inkl. skatt till värde exkl. skatt. Därmed kan skattesatsen bestämmas till 20 %, och man undgår öppen debitering med brutet procenttal. Den nya skattesatsen 20 % motsvarar 16,67 % på priset inkl. skatt och innebär således vid jämförelse med nu utgående skattesats en höjning med 1,67 procentenheter.

Den förordade ändringen av beskattningsvärdet bör ge oförändrad effekt även i de fall skatt beräknas på reducerade beskattningsvärden. Detta kräver en justering av gällande reduceringstal och jag förordar därför att nuvarande reduceringar av beskattningsvärdena till 60 % och 20 % ändras till resp. 55 % och 17 %. Detta ger en effektiv beskattning av 11 % och 3,4 %. Förstnämnda procenttal bör gälla som skattesats vid import av monteringsfärdiga hus.

I övrigt förordar jag följande ändringar i den s. k. punktbeskattningen. Tobaksskatten höjs för cigaretter i samtliga skatteklasser med 2 öre per styck. För andra tobaksvaror än cigaretter föreslås ingen höjning. Skatten på maltdrycker höjs per liter räknat med 15 öre för pilsner, 20 öre för mellanöl och 50 öre för starköl. De nya skattesatserna skulle därmed bli 75 öre, 1 kr. 50 öre resp. 2 kr. 50 öre. I fråga om skatten på sprit och vin höjs grundavgiften per liter för sprit från 42 öre till 45 öre för varje hel volymprocent alkohol, för starkvin från 4 kr. 40 öre till 5 kr. 20 öre och för lättvin från 92 öre till 1 kr. 60 öre. Detta innebär en höjning av skatten per helbutelj med ca 1 kr. 80 öre för brännvin, med ca 95 öre för starkvin och med ca 80 öre för lättvin. Viss hänsyn har härvid tagits till att lättvinet f. n. beskattas förhållandevis lindrigare än

både annat vin och maltdrycker. Slutligen höjs den särskilda skatten på motorbränslen med 10 öre per liter för bensin och med 8 öre per liter för brännolja och gasol. De förordade höjningarna av skatterna på cigaretter, sprit och vin föranleder motsvarande justeringar av de s. k. schablontullarna på dessa varor.

Sammanlagt beräknas dessa höjningar i den indirekta beskattningen ge 2 855 milj. kr. för år räknat enligt följande.

Mervärdeskatt	1 900 milj. kr.
Skatt på sprit, vin, öl och cigaretter	380 " "
Skatt på motorbränslen	500 " "
Skatt på spel (enligt utredningsförslag)	75 " "
Summa	<u>2 855 milj. kr.</u>

Av totalbeloppet beräknas 2 400 milj. kr. gå åt för sänkt statsskatt, 215 milj. kr. för höjda barnbidrag, 200 milj. kr. för automatisk höjning av folkpensioner och 40 milj. kr. för automatiskt höjda studiemedel och bidragsförskott samt för höjning av studiebidrag.

Ett särskilt problem är utvecklingen på den kommunala skattesidan. Både kommuner och landsting har av många skäl — bl. a. ett fortgående reformarbete och betydande lönehöjningar för de anställda — kraftigt höjt sina utdebiteringar under senare år. Delvis har härigenom de skattelättnader som åsyftats med 1970 års skattereform eliminerats, vilket hos skattebetalarna förorsakat irritation och besvikelse. Det är nödvändigt att så långt möjligt skapa garantier mot en liknande utveckling av den kommunala utdebiteringen i samband med den nu förordade reformen. Efter överläggningar mellan regeringen och representanter för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet har en preliminär överenskommelse träffats om vissa riktlinjer för den kommunala skattepolitiken under åren 1973 och 1974. Överenskommelsen innebär att förbunden utfärdar rekommendationer till kommuner och landsting att under tvåårsperioden 1973—74 avstå från att höja kommunalskatt resp. landstingsskatt. Endast i absolut tvingande fall kan höjd utdebitering godtas. Denna bör i så fall begränsas till en krona för den sammanlagda utdebiteringen under hela tvåårsperioden. Överenskommelsen bör ses mot bakgrund av den pågående utredningen om arbets- och kostnadsfördelningen mellan stat och kommun samt den utredning om skattesystemet som nu tillsatts.

Den överenskommelse som träffats är unik i skattepolitikens historia och ger ett glädjande vittnesbörd om att staten och kommunerna har kunnat ena sig om gemensamma linjer i det skattepolitiska handlandet till båtad för medborgarna i deras genskap av skattebetalare.

Vid varje skattereform aktualiseras fördelningspolitiska överväganden. 1970 års skattereform var ett klart uttryck för viljan att med skattepolitiken som medel åstadkomma en mera rättvis fördelning av skatte-

belastningen med hänsyn till inkomst och betalningsförmåga. Skatteförslaget hade en klart omfördelande profil till förmån för låginkomsttagarna. Politiken har sedermera följts upp med speciell inriktning på barnfamiljerna i de lägre och medelstora inkomstlägena. Jag syftar då på förstärkningen av bostadstilläggen från den 1 april 1972. Förbättringen av bostadstilläggen innebär en betydelsefull familjepolitisk reform. Frågan om en ytterligare förstärkning av det familjepolitiska stödet samt de frågor som berör marginaleffekterna i det familjepolitiska stödsystemet behandlas i ett betänkande, som om några månader kommer att läggas fram av familjepolitiska kommittén. Efter remissbehandling av detta betänkande kommer de familjepolitiska frågorna att tas upp till prövning.

I det framlagda förslaget kommer marginals-katten att reduceras med 3 procentenheter vid årsinkomster upp till 35 000 kr., dvs. så att sänkningen omfattar flertalet av den heltidsarbetande befolkningen. Naturligtvis hade det varit önskvärt att kunna sänka marginals-katten ytterligare. Att så inte skett förklaras helt enkelt av de stora merkostnader som varje ytterligare marginals-kattesänkning innebär. Eftersom varje sådan justering måste betalas med höjd mervärdeskatt, inställer sig den naturliga återhållsamheten på grund av de åtföljande priset-effekterna. Den här föreslagna indirekta skattehöjningen beräknas höja konsumentprisindex med ca 2 % år 1973. Omfördelningen av skattebördan vid detta tillfälle har bedömts inte kunna drivas längre. Emellertid har barnfamiljer och folkpensionärer i förslaget garanterats full kompensation för prisstegringen, och inkomsttagare i de vanligen förekommande inkomstlägena gör en klar vinst genom den sänkta statsskatten.

Skatteskalans effekter, bostadstilläggens storlek i olika inkomstlägen och den preliminära överenskommelsen mellan regeringen och representanter för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet redovisas som *bilagor 1—4* till detta protokoll.

Hemställan

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

- 1) *förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,*
- 2) *förordning om ändring i förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt,*
- 3) *förordning om ändring i förordningen (1961: 394) om tobaksskatt,*
- 4) *förordning om ändring i förordningen (1960: 253) om tillverkning och beskattning av malt- och läskedrycker,*

5) *förordning om ändring i förordningen (1957: 209) om skatt på sprit och vin,*

6) *förordning om ändring i förordningen (1966: 21) om särskild skatt på motorbränslen,*

7) *förordning om ändring i tulltaxan (1971: 920),*

8) *lag om ändring i lagen (1947: 529) om allmänna barnbidrag,*

9) *lag om ändring i förordningen (1964: 400) om förlängt barnbidrag,*

10) *lag om ändring i studiehjälpsreglementet (1964: 402).*

Ärendet bör behandlas under riksdagens vårsession.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga 1

Skatteskalor samt total marginalsatt

Kommunal utdebitering = 24 kr. per skattekrona

Årsinkomst ¹ (avrundade tal)	Beskattningsbar inkomst	Skatteskala, i % enligt		Total marginalsatt ² , i %, enligt	
		kr.	kr.	nuv. regler	förslaget
1	2	3	4	5	6
— 20 100	— 15 000	10	7 (-3)	39,0	36,0 (-3,0)
20 100— 25 100	15 000— 20 000	16	13 (-3)	45,0	42,0 (-3,0)
25 100— 30 700	20 000— 25 500	22	19 (-3)	51,0	48,0 (-3,0)
30 700— 34 400	25 500— 30 000	22	19 (-3)	61,2	57,6 (-3,6)
34 400— 53 200	30 000— 52 500	28	28	62,4	62,4
53 200— 70 700	52 500— 70 000	38	38	62,0	62,0
70 700—100 700	70 000—100 000	44	47 (+3)	68,0	71,0 (+3,0)
100 700—150 700	100 000—150 000	49	49	73,0	73,0
150 700—	150 000—	54	54	78,0	78,0

¹ För ensamstående samt för gift skattskyldig utan förvärvsavdrag. ² Härmed avses statlig och kommunal inkomstskatt samt folkpensionsavgift.

Bilaga 2

Individuella verkningar av den sänkta statsskatten

Kommunal utdebitering = 24 kr. per skattekrona

Årsinkomst kr.	Total skatt ¹ , i kr., enligt nuvarande regler för		Skattesänkning, i kr., enligt förslaget	Skattesänkning, i procent för	
	gift ²	ensamstående		gift ²	ensamstående
1	2	3	4	5	6
10 000	488	2 288	151	30,9	6,6
15 000	2 473	4 273	299	12,1	7,0
20 000	4 449	6 249	447	10,0	7,2
25 000	6 718	8 518	596	8,9	7,0
30 000	9 282	11 082	745	8,0	6,7
35 000	12 293	14 093	900	7,3	6,4
40 000	15 425	17 225	900	5,8	5,2
45 000	18 545	20 345	900	4,9	4,4
50 000	21 665	23 465	900	4,2	3,8
60 000	27 873	29 673	900	3,2	3,0
70 000	34 073	35 873	900	2,6	2,5
80 000	40 828	42 628	622	1,5	1,5
90 000	47 628	49 428	322	0,7	0,7
100 000	54 428	56 228	22	0,0	0,0
125 000	72 641	74 441	—	—	—

¹ Med total skatt avses statlig och kommunal inkomstskatt samt folkpensions- och sjukförsäkringsavgift. ² Gift skattskyldig, vars make saknar inkomst.

Bilaga 3

Bostadstillägg för barnfamiljer

enligt de regler som gäller från 1.1. 1973

Statliga bostadstillägget = 75 kr./mån. för varje barn, dvs. 900 kr./år.
Kommunala bostadstilläggen täcker max. 80 % av månadshyra mellan 400 kr. och

för fam. med 1–2 barn 650 kr.,
" " " 3–4 " 800 kr.,
" " " 5– " 925 kr.

Fullt bidrag utgår upp till en taxerad inkomst av 21 000 kr. (för familjen gemensamt).

Statligt och kommunalt bostadstillägg per år:

Taxerad inkomst, kr.	1 barn ¹	2 barn ²	3 barn ²	4 barn ²	5 barn ³	Reduktion
10 000	3 300	4 200	6 540	7 440	9 540	—
15 000	3 300	4 200	6 540	7 440	9 540	—
21 000	3 300	4 200	6 540	7 440	9 540	—
25 000	2 820	3 720	6 060	6 960	9 060	— 480
30 000	1 980	2 880	5 220	6 120	8 220	—1 320
35 000	1 080	1 980	4 320	5 220	7 320	—2 220
40 000	—	840	3 180	4 080	6 180	—3 360
45 000	—	—	1 980	2 880	4 980	—4 560
50 000	—	—	780	1 680	3 780	—5 760
55 000	—	—	—	480	2 580	—6 960
60 000	—	—	—	—	1 380	—8 160
Övre gräns för bidrag, kr.	ca 39 000	ca 43 000	ca 53 000	ca 57 000	ca 65 000	

Marginaleffekten av reduktionen (avtrappningen) är:

Taxerad inkomst, kr.	Motsvarande ungefärlig årsinkomst, kr.	Marginaleffekt %
21 000—26 000	21 600—26 600	12
26 000—36 000	26 600—36 700	18
36 000—	36 700—	24

¹ Månadshyran förutsätts vara minst 650 kr.² Månadshyran förutsätts vara minst 800 kr.³ Månadshyran förutsätts vara minst 925 kr.

*Bilaga 4***Överenskommelse mellan regeringen å ena sidan och Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet å andra sidan**

I anledning av att regeringen förklarat sig ämna framlägga förslag till riksdagen om sänkningar av statsskatten från den 1 januari 1973 har mellan regeringen och de båda kommunförbunden träffats följande överenskommelse.

1) Styrelserna för kommunförbundet och landstingsförbundet vill, med starkt understrykande av nödvändigheten att den planerade reduktionen av statsskatten icke elimineras av kommunala skattehöjningar, uppmana och rekommendera primär- och sekundärkommunerna att under tvåårsperioden 1973—1974 avstå från att höja kommunalskatt respektive landstingsskatt.

Endast i absolut tvingande fall kan en utdebiteringshöjning godtas. Denna bör då för tvåårsperioden begränsas till 1 krona räknat på den sammanlagda kommunal- och landstingsskatten.

2) Överenskommelsen grundas på den gemensamma uppfattningen att ytterligare skattehöjningar måste undvikas. Därtill kommer den omständigheten att utredningar pågår om kostnadsfördelningen och arbetsfördelningen mellan stat och kommun samt att regeringen nu tillätter en parlamentarisk utredning med uppgift att pröva och överse skattesystemet i sin helhet.

3) Regeringen är medveten om att förutsättningen för att kommunförbundens rekommendation skall respekteras är att kommunerna ges ett visst ökat utrymme i fråga om långivningen inom den tillgängliga kapitalmarknaden.

4) Regeringen och kommunförbunden är ense om största återhållsamhet i sådana politiska beslut som föranleder ökade anspråk på kommunernas utgiftsstat. I samma syfte skall skärpt uppmärksamhet ägnas de statliga myndigheternas normgivande riktlinjer och rekommendationer med hänsyn till den kommunala ekonomin.

5) Med hänsyn till nödvändigheten av fasta utgångspunkter för kommuner och landsting vid behandling av höstens statsförslag uttalar kommunförbunden sin bestämda önskan om att beslut i ärendet fattas vid innevarande års vårriksdag.